

◀ A nagy bajszú méh hímjei feltűnően hosszú csáppal rendelkeznek

A koronavírus-járvány kezdetén mindannyian saját bőrünkön érezhattük egyes szolgáltatások átmeneti hiányát. A fodrászt vagy kozmetikust nélkülözni sokunknak talán nem okozott elviselhetetlen problémát, az alapvető szolgáltatásokat azonban folyamatosan biztosítani kellett

Vannak azonban olyan szolgáltatások, melyeket nem az embertársaink, hanem a természet, a körülöttünk előforduló élőlények nyújtanak számunkra. Mi lenne, ha máról holnapra eltűnnének e szervezetek? Sokáig magától értetődőnek vettük, hogy a talajlakó élőlények elbontják a szerves hulladékot vagy a méhek beporozzák a gyümölcsfákat. Ezért semmiféle ellenszolgáltatást nem kérnek, lényegében ingyenmunkások.

A beporzószervezetek fogyatkozására már évtizedekkel ezelőtt figyelmeztettek a kutatók. Egy 2017-es tanulmány azonban óriási visszhangot váltott ki: ebben Németország 63 természetvédelmi területén becsülték meg a repülő rovarok biomaszájának alakulását. A fogyás a megelőző 27 évben mintegy 73 százalékos volt, ami különösen annak fényében aggasztó, hogy eddig sértetlennek gondolt természetes ökoszisztémákat vizsgáltak!

Míg a természetes ökoszisztémákban csak halvány elképzeléseink vannak arról, hogy a vadon élő növényfajok szaporodási sikerét hogyan befolyásolja a beporzók fogyása, addig a mezőgazdasági területek termésmennyiségein már egyértelműen mutatkozik a beporzószervezetek hiánya. Gazdasági növényeinket eltérő mértékben érinti a jelenség: élelmisznőnövényeinknek kb. egyharmada van veszélyben! Gabonáink ugyan szélbeporzásúak, viszont a hüvelyesek (bab, borsó), a zöldségfélék (paprika,

Háziméh porozza be a fokozottan védett gyapjas gyűszűvirágot

Vérpettyes csüngőlepke a védett fűzlevelű ökörszemen

BEPORZÓK
VESZÉLYBEN!

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: JAKAB GUSZTÁV

A darázscincér színezetével ►
a darazsakat utánozza

uborka) és a gyümölcsök (alma, cseresznye) a beporzók szolgáltatásaira szorulnak.

A leggyakoribb beporzórovarok a méhek, a bogarak, a legyek és a lepkék. E csoportok nagy fajszámmal népesítik be a legkülönbözőbb éghajlatú területeket. Csak a méhféléknek mintegy 20 ezer faja él! Ezek az élőlények

látszólag egyszerű munkát végeznek, eljuttatják a virágpórt az egyik virág porzójáról a másik virág bibéjére, lehetővé téve ezzel a megtermékenyülést. Cserébe a virágpórból és a nektárból gyűjthetnek, fogyaszthatnak. Azt, hogy milyen hatalmas munkáról van szó, jól mutatja, hogy precíz megfigyelések és számítások alapján

1 kg méz elkészítéséhez a háziméhek félmillió alkalommal repülnek ki a kaptárból, és annyit repülnek, hogy hétszer is körbejárhatnák a Földet! Nem véletlenül

1 kg méz elkészítéséhez a háziméhek félmillió alkalommal repülnek ki a kaptárból, és annyit repülnek, hogy hétszer is körbejárhatnák a Földet!

tartják őket a leghatékonyabb beporzóknak! Hogyan tudnánk pótolni a szolgáltatásaikat?

Kínában kézzel próbálják beporozni a gyümölcsfákat, máshol pedig drónokkal kísérleteznek. De milyen költséggel fog ez járni? Mennyivel fogja ez megemelni az élelmiszerek árát? És nem utolsósorban: nagyon szomorú lenne,

ha nem gyönyörködhetnénk a beporzószervezetek szorgos munkájában!

Vajon mi lehet az oka a rohamos fogyatkozásnak és mit tehetünk ellene? Az ember környezete egyre sterilebbé válik, kevés a hely a rovaroknak a fészekrakásra, fogynak a virágok, és mind közül talán legfontosabb probléma a toxikus vegyszerek kontroll nélküli használata. Nem kedvez a mezőgazdaság átalakulása sem: a nagytáblás szántóföldeken egyszerre hatalmas te-

rületeken virázik egy-egy növényfaj, majd hónapokig nincs semmiféle táplálék a rovarok számára.

De hogyan segíthetünk a beporzórovaroknak? Ha van kertünk, ültessünk virágokat, és engedjük át a kert egy részét a rovaroknak: pár négyzetméternyi lenyíratlan pázsit a virágzó kétszikűekkel már nagy segítség lehet. Ugyanígy a városi parkokban is ki lehet alakítani vadvirágos, kaszálatlan részeket. Készíthetünk rovertanyát, sok-sok üreggel, amiben a magányosan élő

fajok fészkelhetnek vagy áttelelhetnek. De a legfontosabb, hogy kerüljük a toxikus növényvédőszer szakszerűtlen használatát, és a döntéshozóknál is szorgalmazzuk a méhekre veszélytelen vegyszerek előnyben részesítését!

JAKAB GUSZTÁV
BIOLÓGUS, A SZENT ISTVÁN
EGYETEM ÖNTÖZÉSI ÉS
VÍZGAZDÁLKODÁSI INTÉZET
EGYETEMI DOCENSE

Kétöves karcúscincér táplálkozik
a fokozottan védett magyarföldi huságon

